

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
23 octombrie st. v.
4 novembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 43.

ANUL XXIV.
1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Gânduri de toamnă.

Lin se strecor stropii limpezi de pe florea vesteșită,
Ș-apoi cad în topot gingaș jos, pe erva 'ngălbinită,
Și de-a vântului suflare, tremur ambele de frig,
Ca un suflet blând și gingaș, de-un glas ager și aprig.
Plóia cade 'n sgomot leneș, vântul o lovește 'n lături,
Și sub stropii reci pământul, se descógiă 'n umezi pături,
În pidvorul casei zace cănele incolăcit,
Rar clipind cu ochii lucii, el adorme liniștit . . .
Impăcată e natura, și în lina ei lucrare,
Amorțind puterea verii, cu o tainică mișcare,
Prăpădește frunza 'n vânturi, doborând-o la pământ;
Florile se scutur triste, și s'aștern într'un mormânt.
Vântul cântă-un cântec jalnic, plóia cade 'n ager topot,
Și prin negurosul aer, se aude-un glas de clopot.
Prevestind puterea morții, peste-un suflet omenesc,
Ce cu frunzele de-odată, lasă traiul pământesc . . .
Plóia stă, dar vântul bate, și vuesește trist și rece,
Sufliă norii mai departe, până 'n zare i petrece;
Ceru-i limpede și rađa sórelui s'aprinde lin,
Slabă, ca o amintire-a vremilor ce nu revin . . .
Cu căldura sa fricóșă par' c'ar vré să se ascundă;
Ca un vaet lin se pare, dulce frémétul de frunză,
Ce prin crengi surfi și umezi, nu ascult de-al vremii glas,
Ca-o schintee de nădejde ce în suflet ne-a remas . . .

Toamnă dragă, dragă mie, tu, ce 'n umbra ta porți mórte,
Când privesc frumseța-ți tristă, las gândirea să me porțe
Într'o lume de iluzii, prăpădite 'n alte vremi . . .
Toamnă tristă, toamnă dragă, ce nu treci, de ce me chemi!?

Lucreția Suciu.

Cicéron.

— Schiță dramatică în 5 acte. —

Persónele :

<i>Pompei</i> , consul al republicii romane.	
<i>Cicéron</i>	} advocați.
<i>Hortensiu</i>	
<i>Quintilian</i>	
<i>Pison</i>	
<i>Veres</i> , pretor al Siciliei.	
<i>Cleomen</i> , căpitania corăbiilor siciliene.	
<i>Dexion</i> din Tindaris.	
<i>Macriu</i>	} robi.
<i>Cimber</i>	

Octavia, fiica lui Pompei.

Tiestă, îngrijítórea sa.

Onfala, soția lui Cleomen.

Adriana, femeie din Siracuză.

Mai multe femei și fete.

Senatori, cavaleri, judecătóri, lictori, cetățeni.

Scena se petrece pe la anul 76 înainte de
Christos, parte în Roma, parte în Siracuză.

ACTUL I.

O odaie mare în palatul lui Pompei.

Scena I.

Pompei, la o mesă, în stânga, cercetând o hartă;
Octavia și *Tiestă*, lângă ferestra din dreapta, lucrând
o cingătóre.

Pompei. (Visător). Egiptul! — Egiptul! . . . el e
singura cheie a răsăritului, a lumii întregi! . . .

Octavia. (Privind pe ferestră). După atâtea zile
de furtună, sórele ni se arată ér astăzi, pare că mai
strălucitor, mai măreț decât în alte dăți . . . Scumpa
mea *Tiestă*, nu șcii tu cât reu îmi face furtuna și
nourii.

Tiestă. Véd într' adevér, că de câtáva vreme
pari a suferi de ceva, ce nu mi-am putut lámuri, —
și decă numai furtuna și nourii . . .

Octavia. Și ce alta ai crede?!

Tiestă. Nimic . . . nimic.

Octavia. Ce m'ar puté atinge séu supérá? Ce
bólá alta s'ar puté apropiá de trupul meu? În stră-
lucita noastră curte, umeđela și vènturile rele nu pot
strábate; și de-ar strábate prin cea mai mică des-
chideturá chiar, avem atátia doctori vestiți, ce fac să
fugá bólele numai la infățisarea lor . . . Apoi, ce
mi-ar mai puté lipsi fericirii mele? — Locuesc în
mijlocul unor ziduri poleite de sus până 'n jos, șed
pe jețuri de mētasá lucitóre și molcálute, me imbrac
cu pietre scumpe, și mi se aduce de mâncare tot
ce e mai gustos, mai rar, mai prețios. Sânt servitá
și ascultatá ca un copil de doi ani; când îmi arát
fața în public, nici un cap nu rămâne care să nu me
salute și plece înainte mea, nici un ochiu care să
nu-mi sórbá pe furis pódobe-mi și rangul meu.
(Oftând). Ce alta, *Tiestó*, aș mai puté eu dori?!

Tiestă. Citesc în privirea-ți, *Octovio*, că cu a-
ceste cuvinte vrei a-ți înșelá chiar inima ta. Măririle
și bogățile curții acesteia, ori cât ar fi ele de ferme-
cătóre, nu sânt de ajuns, totuș, pentru a ferici o
inimá . . .

Pompei. Egiptul! . . .

Octavia. (Incet). Taci! ne-ar pute auzi tata.

Pompei. In cincispredece zile corăbiile noastre toate pot fi pornite; fiecare vas, cu toți oamenii și întreaga armatură, ni-ar pute ține cel mult . . .

Octavia. (Incet). Auzi, Tiesto? gânduri resboinice frământă ăr creierii lui Pompei. Vai! câtă grăză simt, când întreved că noi vătărași de sânge . . .

Tiesta. Ai face bine să cauți a-l mai scote din posomorirea lui. Tu singură, draga mea, ești in stare a-l mai invesele câte odată.

Octavia. Eu? Ce-i dreptul! Câte odată el me ascultă cu blândețe; dar, de o bucată de vreme, nu știu de ce, simt o greutate mare de a-i vorbi . . . Mi se pare, că aș pute lăsa să-mi scape inaintea lui niște cuvinte . . .

Tiesta. Cuvinte cari mi le ascunzi și mie, — dar pe cari le citesc in ochii, in obrazul, in ridicarea pieptului teu. Acele cuvinte vorbesc de furtunile, de nourii, — nu cei produși de vânturi și de ape, ci, de cea dintâi patimă a tinereței, de cea dintâi suflare ușoră a iubirii . . .

Octavia. (Privind cu regegiune la Pompei). Taci! Tiesto, taci! Simt despicându-se fruntea când gândesc că tatăl meu, la auzul unor asemenea cuvinte . . .

Tiesta. Și cu toate aceste, mai degrabă ori mai târziu, tu tot va trebui să le rostești singură . . . Opt-spredece ani! . . . eram sclavă pe când îi aveam, — și totuși! farmecul acelor opt-spredece ani . . .

Pompei. (Lovind furios pe hartă). Pe Jupiter! ori ce codire va fi o nouă plagă pentru noi!

Octavia. (Speriată, scapă lucrul din mână, se redică și alergă la Pompei). Tată! Ce este!? Ce neliniște îți muncește sufletul așa de crud?

Pompei. A! . . . nimic, Octavio, nimic! Treburi de ale statului. (O sărută). Te-am speriat câte cu mișcărilor mele?

Octavia. Nu dragul meu tată, dar inflacărărea in care-ți vîd sufletul, me îngrijește mult.

Pompei. Insenină-ți fruntea, copilo! Pompei nu are nici odată să se tîmă de ceva in lume; pe el nimic nu poate să-l amenințe; menirea lui e de a fi vecinic invingător! Oracolii ce mi-au prevestit in toate clipele . . .

Octavia. Oracolii inse adesea mint, tată! — și mai bine decât te-ai arunca in noue lupte crâncene, ce nu pot aduce omenirii decât perire și ruină, decât ți-ai căuta triumful și mulțămirea pacinică a sufletului teu, in lucrări mai blânde, mai folositoare . . .

Pompei. Haide! haide! — tu ești încă o copilă in fașă . . . tu nu poți ști ce vré să ții nici iubirea patriei, iubirea gloriei, — și aș pute s'o ții in totă credința, pentru tine. nici un alt soiu de iubire ce poate pătrunde și rîde in inima omenescă.

Octavia. (Plecând ochii). O tată . . .

Pompei. Și totuși, este chiar vremea ca să incepi și tu a cunoșce și gustă, plăcerile și necazurile lumii noastre. Ai ajuns vrîsta in care mintea copilăriei se stînge, pentru a-i luă locul judecata serioasă. E vremea, Octavio, să te gîndești la viitorul teu, la căsnicia ta, la un bărbat cu care să-ți unești traiul. — Tu nu răspunzi nimic? — De vei fi nutrit până acum, seu nu, in pieptul teu acest simț, eu cată să-ți spun ați, că de o bucată de vreme me gîndesc mult la tine. Gîndirea mea inse până acum stă nehotărîtă. Fiica lui Pompei nu e o făptură ca toate celelalte; mîna ei nu va pute intra decât intr'o mîna vrednică de ea, cel puțin asemuită ei . . .

Octavia. Nu-mi mai vorbi de aste lucruri, tată.

Pompei. Și de ce nu? pe cât iubirea țerei me poate infierbîntă și nelinișci, iubirea fiescă nu poate să me muncescă mai puțin. Îți caut un bărbat, Octavio,

un bărbat care să potă face fericicirea ta, și să ție tot odată sus strălucirea numelui teu. Republica noastră, ce-i dreptul, e cam secă astăzi in tineri vrednici de o mîna ca a ta; totuși chibzuind bine, pare-mi-se a fi găsit, decât nu tocmai ceea ce caut, ceva cam apröpe.

Octavia. Ce?

Pompei. Un bărbat pentru tine; de neam mare, creștere nebănuită, rang inalt, bogat . . .

Octavia. (Aparte). Oh!

Pompei. Un om pe care un viitor mare îl așteptă. — Și nu me întrebi de numele seu?

Octavia. Nu.

Pompei. Nu! știi tu öre acest nume? seu ce altă pricină te face să-mi răspunzi un nu! la întrebarea mea?

Octavia. Nici o pricină, tată; nu știu nimic . . .

Pompei. De-i așa, atunci află, că cel ce mi-am pus in gînd să-ți dau de soț, e Veres, pretorul Siciliei.

Octavia. Veres; un tiran! un desfrînat!

Pompei. Octavio! ce cuvinte răspunzi tu tată-lui teu?

Octavia. O fiică, ca mine, de neamul și înălțimea mea, știi bine că e cu mult mai nenorocită decât cea din urmă din röbele sale: ea n'are dreptul de a alege pe cine voiește . . . dar, dreptul pe care nimene nu îl poate răpi, e cel de a respinge o astfel de unire, ce n'ar pute fi primită de o inimă, de un creier sănătos. De-ai desface asupra capului meu totă urgia, nu numai a ta, dar a cerurilor toate, eu tot voi respinge mîna lui Veres.

Pompei. Fiică! ia-ți sîma la vorbe!

Octavia. Tată! de când buzele mele au inceput a rostii numele teu, nici odată nu-mi aduc amîn te să-mi fi eșit din gură un singur cuvînt care să te jignescă; astăzi inse, când voești să-mi jertfești voința, pentru niște idei ce nu intră in priceperea mea, trebuie să ți-o spun: nu! me impotrivesc voinței tale, urgiei tale, și chiar morții de mi-ai infățișă-o, — voi primi ori ce isbire din parte-ți, nu inse ș-o schinguire vecinică atît a sufletului meu, cât și al celui al teu.

Pompei. Ești nebună!

Octavia. Sînt cu minte, totă, și voința mea e nestrămutată.

Pompei. Ești nebună! ți-o mai ții odată . . . căci unde? cum? in aprinderea creierilor tei, ai mai pute să găsești . . . un alt nume, un alt bărbat in locul lui Veres, și care să insuşescă toate strălucirile lui? — Răspunde! ai pute tu găsi? . . .

Octavia. (După o sfortare). Nu.

Pompei. Mintea-ți e încă fluturatecă. Mai ai încă vreme să te gîndești la cuvintele mele; dar nu caută să nesocotești nici o clipă voința mea, și nici să uiți, că opt-spredece ani nu mai sînt nici doi, nici doi-spredece.

Scena II.

Aceiași, Cimber.

Cimber. (Anunță). Profesorul Ciceron!

Pompei. A! e césul retoricii tale. Să intre! (Cimber ese).

Scena III.

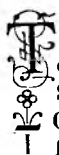
Aceiași, fără Cimber.

Pompei. Haide! drege-ți fața, și caută, in autorii ce veți cercetă, să găsești pilde de supunere fiescă, vrednice de urmat. Ș-apoi, sfatul lui Ciceron pöte încă să te ajute. Intrăbă-l și pe el.

(Va urmă).

N. A. Bogdan.

Adevărul.

Ești știu că ești cu minte!
Și chiar brillezi în lume
C'un blând și dulce »nume« —
Dar inimă tu n'ai!

O știu, vești, tot ca tine,
C'ai fost în desperare —
Dar nu c'a mea mai mare —
Și inimă tot n'ai?

Ai plâns ș-am plâns — apröpe.
Tu — ceri compătîmire,
Ba încă și iubire!
Și tu inimă n'ai!

Sofia Vlad Radulescu.

Istetă și pace.

— Poveste. —

Dice c'a fost odată un împărat, gazdă, nu tîndală, oile lui se vedeau și se cunoșceau dintre ale altor botezați, boii lui erau cei mai frumoși în tot satul. Apoi mai departe avea döră țeri întregi, că döră de aceea eră el împărat: unele le moștenise dela tatăl seu, altele le căștigase el vitejește, că-i plăcea bătăile. Dela mumă-sa îi remase mult aur și argint și adiamante, putea deci cu drept cuvînt dice, că-i bogat cumu-i data. Odată, hai drace că el face un plug de aur și merge să are cu el. Arînd pe cel hotar, etă vine la el un moșneg: »Bun lucru, înălțate împărate! — Moșnegul dete adecă binețe. »Bun, da scump, moșule«, îi respunde împăratul, care nu pricepuse cum se cade pe bîtrîn; se vede că nu șcicia bine românește, ce de altcum nu-i mirare pentru împărați, că döră și ei au numai un cap. apoi într'un cap numai nu pot nici ei băgă atâtea feluri de linbi, câte nîmuri de ömeni au în împărăție! Deci împăratul, așa mai slăbuț, cum pöte el sdrobi românește, dice cătră vij (moșneg, se aude pe Someșul mare): »Moșule, ce gîndești că ar fi vrednic plugul acest de aur? (Impăratul credea că vijul despre plug a đis: »bun lucru«). Dar vijul îi respunse fără pic de gîndire: »Inălțate împărate, de n'a plouă în luna lui maiu, nu-i vrednic nici o cögiă de mălaiu!«

Cu acestea vorbe merse moșnegul mai departe.

Impăratul se gîndi mult la vorbele țeranului și le află adevărate, căci gîndise precum eră într'adevăr: »De nu va fi plöie în luna lui maiu, de bună sémă că mai mult va fi vrednică o cögiă de mălaiu decăt plugul acesta, că din el nu poți mîncă, pe când cu cu cögia-ți alungi batăr odată fömea căt decăt«. Deci se pune împăratul și vinde plugul cel de aur și cumpără o möră chiar lângă casă, că möră n'avea până într'aceea și se gîndi, ce să mai impartă el bucatele cu alții pentru măcinat; mai bine să capete el ceva dela möră! Gîndul nici n'a fost reu de altcum.

După ce avea acum și möră, se gîndește să se însöre. că eră holteiu cam stătut și acum și-avea cu ce-și ține muierea, că döră un împărat are venituri. nu ca noi, dar' și cheltueli indoite și îndecite ca noi, fără îi aduce möră căștig frumos.

Se pune deci și incede a se cam uită prin're cele fete, să vedă care ar fi de el? Intr'acelea er se întîlnește cu moșnegul cel dela arat.

— Bună vremea, moșule!

— Bună să-ți fie inima, înălțate împărate? Da de unde și până unde?

— Caut ce n'am, moșule.

— D'apoi să fie într' un cés bun și cu noroc, înălțate împărate, dar' te rog de una: nu te lăcomi la rang, la ném, la avere, la sburdălnicie; dtale îți trebuie o muiere istetă, așa-ți caută una, care va fi mai istetă; nici nu merge dta pe la ele, scrie numai cărți în töte părțile, revașe în töte orașele, că vrei să te însori și vei luă de nevastă pe fata cea mai istetă și mai cu minte, fie chiar și dintre ömeni de jos, dintre plugari, apoi să ved eu decă nu nimereschi bine!

— Bine moșule, dar' cum voi ști eu care-i mai istetă!

— O, Dömnö, înălțate împărate, scrie în töte cărțile și revașele așa: că pe aceea o vei luă de muiere, care va veni la palatul mării tale mai înteu, dar' cum? nici călare nici pe jos, nici imbrăcată nici desbrăcată, nici pe drum nici pe delături, nici cu cinste nici fără cinste!

— Bine moșule, dar' pöte-se una ca asta!

— Și de ce să nu se pötă? bată-și capul cine vré să fie împăratésă!

Merge împăratul acasă, face cum l'a invetät moșul și așteptă în pace, vedöndu-și de möră, de moșie și de împărăție.

Mult și-au bätut capul cele fete de crai și de împărați, de profi și de baroni, de boieri și de fruntași din töte satele și orașele împăratului, cum să facă să se mărute careva după împăratul, dar în zadar le fu truda, că nu isbuti nici una. Vestea merse până în poporul de rënd, și ce să vedeți? Ce nu putură scöte la cale domnii cei mari și invetäți, o fată de țeran o să ducă la indeplinire! Chiar a doua đi își lăpödă töte hainele de pe sine și se imbracă într'un leșteu (sac de prins pești, cärstnic, comiheriu) și astfel imbrăcată prinde o vrabie și-o pune într'un blid, o acopere cu alt blid, și se sue călare pe un țap și plécă astfel călare, cu picioarele pe jos și merge tot dintr'o margine a drumului până în cealaltă. De cătră séră ajunge la palatul împăratului și intră înlăuntru. Toți incep a ride de călăria și de mersul fetei, dar mai tare de călăria ei. Impăratul nu ridea, îi plăcea fata, că eră frumösă și istetă și credea că va fi și de ném mare. Deci dice împăratul: »E drept că-ai venit cum am đis. numai una tot te strică, să ved cinstea-necinstea, și decă și acesta ai nimerit-o, încă ađi ne cununăm.« Fata îi intinse blidele, împăratul ridică cel de desupra și vrabia zbrrr! sböră ca glonțul. încăt împăratul römânönd înmărmurit scapă blidul din mână de se făcu tot bucățele.

— E bine draga mea, dice împăratul, acum să-mi spui a cui ești și de unde?

— Eu, înălțate Impărate. sînt dintr'un sat cu ömenii, fata unui Român, plugar, după munca lui trăesc toți domnii și toți leneșii din împărăția Mării Tele.

— Pré bine, inse de öre-ce tu ești fată de plugar și eu numai după istețime te fac împăratésă, poftesc dela tine ca să te prinđi că nu vei face nici o judecată, că indată ce ai cuteză să faci și numai una căt de mică, te alung să mergi înderept, asă precum ai venit.

Fata se invoește și astfel împăratul o duce la altar numai decăt, și-i cunună un cinstit părinte, după cum li eră legea și obiceiul, firește după ce o imbrăcară ca pe-o fată de împărat, că döră n'ar duce-o la sfânta cununie, colo inaintea icönelor, Dömnö ferește numai ecă așa!

Nu trece multă vreme după cununie, și împăratul trebuie să mörögă la hătae, să ia vieța la vre-

câteva mii de oameni buni de lucru, el care nici la o muscă nu i pôte da viață. Impărătesa rămâne acasă să aibă grijă de una altă, dar mai cu seamă de mără, apoi afară de aceea, câte nu mai are omul de lucru decât vră să și-l caute, că doră lucru nu mai are sfersit numai când intrăm în mormântul rece, unde gluma trece.

Intr'o zi era merge împărătesa să mai vedă de cea mără. că doră nu se putea crede numai în credința morarului. Acolo află pe doi oameni stădindu-se. un Român și un Sas. Românul adevărat dusese ceva bucate la mără pe spatele unei mărtine. Sasul era la mără, și dusese bucatele în carul tras de doi boi săsești.

Românul legase mărtina de carul sasului, și până erau amândoi în mără aceea, fătase și se trase mănzul sub car. Sasul nu mai pôte de bucurie că carul lui a fătat un mănz; nu era chip să-l pôtă cineva face să pricépă cumcă mănzul nu pôte fi decât dela mărtina Românului, el numai da doue cu doue, că mănzul este al lui, că sub carul lui l'a aflat. că Românul n'a adus de acasă decât iépa cu sacul desăgit pe șeuă, ér în urma iepei nu era nici un mănz, decât un sac, care inse era mai mare și decât iépa, și deci n'a putut să fie mănzul acelei iepe, și cine știe câte nu îndrugă sasul în prostia lui.

Vedënd împărătesa cërta, uită că n'are drept să facă judecată și dice cătră cei doi pricinați: „Măi oameni buni, plecați amëndoi în doue părți, care cu ce-are: tu sasule cu carul teu, și tu Române cu mărtina ta; după care va merge mănzul, al aceluia să-i fie, că a aceluia se cade să fie. Firește că pricinașii au trebuit să se supună la judecata împărătesei, dar mănzul naibei, spre necasul Sasului merse după mărtina Românului. Acum vedënd Sasul una ca asta, se mânie foc pe Român și pe împăcător, că nu perduse în viața lui nici un proces și-acum să piérdă, și chiar față cu-un Român, și înaintea împărătesei! Indată ce veni împăratul acasă, merse și-i spuse întemplarea. Impăratul ascultă pira Sasului până în capăt, apoi îi spuse verde în buze că: „Lege mai dreptă decum v'a făcut Măria Sa împărătesa, nici un împărat din lume nu ve pôte face. Dar se și cam necăji împăratul vedënd că nevêsta lui se amestecă în lucrurile lui fără slobozenie.

De cumva erau pe atunci advocați, ce mai șcit, pôte aflau vre un paragraf cu care să arete, că carul sasului a fătat mănzul; așa dar din lipsa de avocat, remase dreptatea pe partea Românului, precum o făcuse împărătesa. Numai atunci se făcù și Românului dreptate, ci cine i-o făcù era cât pe aci să o pătêscă cât de reu.

Impăratul chiamă pe împărătesa înainte, îi spuse că mai mult pită și sare pe o mără nu pot mănca, și că ea să se gândescă în trei zile ce are de gând să-i cëră, că îi va da ori ce va încăpé pe o căruță, numai iertare să nu cëră, că iertare nu-i pôte da.

Vorba împăratului fu vorbă sfântă. A treia zi dimineața stau doue căruțe gata de cale, dinaintea ușei palatului, într'una să și pună împărătesa câte ceva și într'una să se urce împăratul, să o petrécă până între hotare. Impărătesa inse nu vrea să primescă nimic dela împăratul, dicënd că ea n'are ce face cu atâta avere, câtă ar încăpé într'o căruță, că se indetulește numai cu cât va puté stringe în brațe. Nu și ia deci chiar nimic, fără se pune lângă împăratul în căruță și plécă poruncind ca cealaltă căruță să nu vie în zadar cu ei, că ea n'o primește nici plină, necum golă! Câți-va ministri încă o petrecură până între hotară. în altă trăsură, fiind foarte măhniți că trebuie să se despartă pentru totdeuna de o împărătesă atât de istetă și de cu minte, apoi

frumósă, dómne! — După ce ajung între hotare, se coboră toți din trăsura și începură a și lua remas bun. Deci împăratul o mai întrebă încă odată: „Dar veți muiere, de cere ceva, că ori ce-ți dau, numai iertare, cum și-am mai spus, nu pot să-ți dau, decât iertare nu cere.“

Atunci ea dice; „Inălțate împărate, iertare nu-ți cer, că nu-s vrednică de ea, dar dăci că-mi dai ce voi puté stringe în brațe?“

— Dau, etă aud și ministrii mei!

Atunci împărătesa se repede și cuprinde pe împăratul în brațe dicënd: „Numai atâta îmi trebuie și nimic mai mult!“

Pacea fu gata. Toți se suiră în trăsuri și se întorseră la palat precum și veniseră: împăratul și împărătesa într'o trăsura drăgostindu-se, ér ministrii într'altă trăsura din dèrèpt, clătind din cap și dicënd: „Istetă și pace!“

Aușită în Năséud, când eram școlar.

Ioan Pop-Reteganul.

Caucasul.

Schiță topografică, geologică și istorică. Dela Prometeu până la anul 1834.

(Urmare).

Spre nenorocirea Georgiei, se suie pe trenul ei unul dintre cei mai mari dintre regii sei: David III, numit Înțeleptul. El conduce barbari asupra altor barbari, conduce pe Chasari contra Turcilor, și după ce și-a eliberat țera sa de dênșii, derimă urmașul seu, Demetriu I cetatea Derbent și aduce porțile de fer în mănăstirea Gelațiului, unde se pôte vedé una dintr'ensele încă și în ziua de azi. Cealaltă s'a răpit de Turci.

Dela anul 1184 până la 1212 domnește regina Tamara. Acesta e epoca cea mare geografică. Renumita amazonă, a cărei nume a devenit popular pe ambele părți ale Caucasului, învinge pe Armeni, Turci și Perși, subjugă póporele din munți, pe cari încă nu le-a fost invins până la dênșia nimeni, și bag seamă nici nu le-a învinge nime după dênșia, le silește să se hoteze și se căsătorește în fine cu principele rusesc Andreiu Bagalubschi.

Abia s'a aședat ea în mormântul de cântat și în ziua de azi de cătră poezii Georgiei, se aude din partea resăritenă un șgomot mare. Sânt Mongolii sub Cengis-Can, care, după ce a cucerit China nordică și Persia resăritenă, se oprește la Tauris în Iran. Ultimele unde ale acestei inundări de oameni se isbesc de Georgia, fără inse a se revêrsă asupra ei.

Dară Tamerlan trece și mai departe. După ce a subjugat țerile cari zac spre resărit dela lacul Caspi, a cucerit Persia și a ajuns până la câmpiile Chirgishilor, percurge Dagestanul și Georgia. Caucasul desparte, asemenea unei stânci uriașe, mulțimea de tot cotropitoare a acestor barbari, Tamerlan derimă Asovl, apoi conduce hordele sale spre India, câștigă bătaia dela Delhi, acopere Hindustanul cu sânge și ruine, se întorče îndèrèpt și învinge pe Baiazet la Ancyra. De aici se întorče cătră China, pe care voiește să o ocupe în fruntea unei oști de 200.000 oameni, dară móre cu ocazia acestei expediții belice.

Intr'acea imparte Alesandru I Georgia între fiii sei, și începe al doilea regat al Imeretiei.

Pe la mijlocul seclului al XV află loc o întemplare istorică de mare însemnătate pentru totă lumea. Bizanțul cel vechiu, derimat de Septemiu Sever, și reedificat de Constantin cel Mare, care i-a dat și numele, a doua capitală a lumii sub imperiului romani,

RINOCERUL.

intâia capitală a orientului sub împărății greci, asediat fără succes de Avari, Persi și Arabi, cucerit de cruciați și redobândit erăș de Michail Paleologu, pică în mâinile unui domnitor nou.

Mohamed II îl ocupă în anul 1453, și-l preface în capitala imperiului otoman.

PERIODA A TREIA.

Dela Mohamed II, până la Șamyl.

Popóarele caucasice, cu Colchidii în frunte, îl felicită pe invingător prin deputații.

Armenii capătă dela dânsul incuviințarea, ca să pôta reședé patriarchul lor în Constantinopol.

Popóarele creștine din contră se lipsesc de puterile creștine. Regele Alecsandru I din Cachet trimite o deputațiune la Ivan III, care tocmai a alungat pe Tataři din Rusia. Căci popóarele creștine din Caucaș se amenință nunumai de cătră inimicii lor cei noi, de cătră Turci, ci și de cătră Perși, inimicii lor cei vechi.

Ismail Sosi, primul șah din dinastia Șefișilor, a fost ocupat Șirvanul și Georgia, și acesta si-leșce pe popóarele montane din Bectar, nu departe de Piatigorsk, a se supune lui Ivan cel cumplit, care numai cu un an mai înainte, adecă în anul 1552, a fost răpit Caucașul. Trei ani după aceea se căsătoreșce Ivan cu Maria, o fiică a principelui Cercheșilor Temruc.

Nu-i de mirat deci, că zidesc Rușii lângă lacul Caspi, la picióarele Caucașului, fortărăța Tarchi.

Perșii și Turcii nu se resboiesc, după cum au fost sperat popóarele caucasice, ci se impart pe cale pacinică în șesuri și munți. Persii ocupă Sumaca, Bacuți și Derbentul, pentru de a întretiné relație cu lacul Capi. Turcii ocupă Tiflisul, Imeretia și Calchisul și intemează Poti și Redut-Cale.

Invins de acest potop, cere regele Alecsandru II amicitia nenorocitului țar Teodor Ivanovici, care și móre îndată după acésta de friguri.

Intr'acea se întemplă în Persia o revoluție, a cărei consecințe aveau să fie funeste pentru provincia Georgiei. Șah Abbas, care dominéază provincia Corasan, pune mâna pe tronul persic, de pe care restórnă pe tatăl seu, omórá ambii sei frați, apare la picióarele Caucașului, alungă pe Turci din Tiflis, și se rentórcé la Ispahan, noua capitală a imperiului seu. Istoria îl numeșce Abbas cel mare, pentru că a detronat pe tatăl seu și a omorît pe frații sei.

În cealaltă parte a Caucașului continuă Rușii opul lor. Buturlin și Pleinsiev fac expediții în posesiile Șamcalului, adecă în teritorul între Temir—Can—Șura și Tarchi, și Georgiu, regele din Cartli, incepe a plăti tribut potentatului rusesc Boris Go-deonov.

Tot în timpul acela comite Șah Abbas, pentru de a căștigă tot mai mult comunele: Marele, astfel de fărădelegi în Cachet, încât regele acestei țeri se vede necesitat a convocá intr'ajutor pe țarul Michail Teodorovicu, primul domnitor de casa Romanov. Consecințele acestor crudelități sânt cunoscute. 20 de ani mai târđiu devine Cachetul o provincie a imperiului rusesc, cu licenția a avé principii proprii.

Georgiu III, regele din Imeretia, Mania II, posesorul Gurielului, și Dadian din Mingrelia incheie cu Rușii tot asemene convenția. Alexei Mihailovicu vede acuma, că chestia e demnă de ostenéla esoperată. El merge la Cutais*, și primeșce aici omagieile alia-

* Călétoria acésta se trage de cătră unui scriitori la in-doială.

ților sei próspeți. Astfel numeșce el acești regi cari sânt numai vasalii lui.

Texmuras, regele din Cachet, face și el o călétorie la Rusia. El primeșce onoruri regești. Strém-tórea Darialului deviaz un drum de căpétenie, bine frecventat. Pe acest drum duc Armenii mărfurile lor de mêtasă la Rusia.

Petru cel Mare, care voieșce a-și estinde imperiul seu până la doué mări, urméză și el esemplului acestuia. Mussin Pușchin primeșce dela dânsul ordinul, a întreprinde relații de negoț cu Derbentul și Sümaca.

Mésura acésta aduce fructele sale. În anul 1718 se pune Șancalul din Cumuc sub scutul lui Petru, și posesorii Carabagului trimit o deputație la Petru. Rusia stă înaintea porților Derbentului.

Trei ani după aceea, în 23 august 1722 se deschid porțile aceste. În cetatea lui Alecsandru se vede încă și ađi căsuța, în care a locuit invingătorul dela Pultava, și se află încă și tunurile, ce le-a adus el într'acolo dela Voroneș.

Petru se întórcé înapoi prin Dagestan, și în semn de recunoșcință față cu Mântuitorul, că și-a ajuns scopul, intemează el între cele 3 riuri Coissu, Sulac și Agracan o fortărăță, careia îi dá numele: »Crucea sfinților«.

În Derbent lasă el un comandante suprem asupra continentului. Deja în decurs de puțini ani ajunge acesta până la Bacu.

Pe când căștigă Petru I pe ăi ce merge mai mult teren spre sud, se estind Turcii cătră nord. — Tiflisul, pe care l-au fost lăsat ei șahului Abbas, se reocupă de dânsii, și regele Vachtang VI i-și ia refugiu cu forțe mulți din Georgia, la Rusia. Acésta e o amenințare pentru principele din Cabarda, care se și pune sub scutul țarinei Ana Ivanovna.

Dară pe când dispare în monarhia rusescă un bărbat însemnat, apare un alt bărbat mare în monarhia Persilor. — Un mănător de cămile devine căpitan de tâlhari, ocupă Corasanul cu ocașia nelinișcilor, cari urméză restornării lui Husseiu în anul 1722. El intră cu banda sa în servițiul șahului Tamasp, cucereșce Ispahanul, se face prin invingerile sale popular, i-și ia numele Tamasp Culi Can (adecă: capul suprem al servitorilor lui T's), detronéază pe principele acesta, și se lasă esclamat de împérat cu numele de Nadir Șah. El răpeșce dela Ruși Bacul și Derbentul îndérept, alungă pe Turci din Cachet și Cartli, reocupă Tiflisul și Erivanul, trece ca invingător prin Dagestan, și pedepșce Derbentul, care se rescóla în contra lui. Apoi se întórcé înapoi, pentru de a supune Candaharul, atacă pe marele Mogul în Hidostan, cucereșce Delhiul, căștigă o pradă necalculabilă și se ucide în fine în anul 1747. Tot într'acest timp învinge Heracliu, regele Georgiei pe Perși la Erivan. Catarina II, care nu cu malt mai înainte s'a fost suit pe tron, introduce în Chislar un guvern civil. Ea trimite la Terec 517 familii de Casaci dela Volga și 100 dela Don, compune dintr'ênsele regimentul de Casaci din Moscva, și-i dá fiecărui casac o rublă, o sabie și o decorație.

De aci înainte se pôrtă Rușii ca domnitorii popórelor caucasice. — Generalul Tottleben năvăleșce în Mingrelia, și-i învinge pe Turci la Cutais.

Patru ani mai târđiu eliberéază convenția dela Conciuc-Cainard și Georgia și Imeretia de Turci. Dară linia militară a Rușilor se trage între Mosdoc și Asov. Stănițele casacești se intemează, și locuitorii din Casi-Cumuc se pedepsesc, pentru că au prins pe călétorul rusesc Gmelin.

În anul 1781 cedéază Turcia Crimea și Cubanul pentru totdeuna Rusiei. 1782 móre Salamo I, regele

Imeretiei. 1783, pe când invinge Suvarov hordele Tatarilor lui Nogaia. primește Catarina II pe regele Heracliu sub scutul seu. 1785 inflințeză ea locotenenta caucasică, constatătoare din districtele Iecaterinodor, Chislar, Mosdoc, Alecsandrov și Stavropol. Iecatorinodor se denumește de locul capital al locotenentei. Curând capetă și străinii incuviințarea a se colonisă în țerile caucasice și a purtă negoț și meserii.

In fine, in anul 1801, publică împăratul Paul un ucas, care impreună Georgia cu Rusia, și urmașul seu Alecsandru I, denumește pe generalul Cnozing de guvernor.

Tot in acel timp, pe când se ucide fiul Catarinei in palatul cel roșu din Petroburg, vede la Gimry, in mijlocul munților Dagestanului un copil lumina șilei care capetă numele de Șamuil Effendi. adică »lumina lumiei«. Acesta e venitorul Imam Șam yf.

PERIODA A PATRA.

Dela Samyl până in ziua de azi.

De când pētrunde privirea noastră in istoria Caucasului, vedem vāile acestei catene uriașe de munți devenind lacurile de scāpare pentru esilații tuturor popōrelor. Cu ocașia fie cārei apropiieri de horde de barbari, așā d. e. a Alamilor, Hoților, Avārilor, Hunilor, Chasarilor, Persilor, Mongolilor și Turcilor, se urcā nenumerate cete pe promontorii Caucasului, și se aședā in vāile prāpāștiōse ale acestuia. Un popor nou vine la celelalte popōre. O naționalitate nouă se amestecā cu celelalte naționalități. De se intrebā cele mai multe dintre aceste popōre, dela cine își trag originea, ele nu șciu. De se intrebā, cāt timp locuesc deja pe vāile seu pe delurile lor, nici acēsta n'o pot spune. Tōte inse șciu. cā s'au retras in munți, ca să-și pāstreze libertatea, și cā sūnt gata a o apērā cu viața lor. De le intrebām: »Cāte popōre diferite compuneți voi dela triumphiul dela Abșeron și până la peninsula Taman? — respund ei: »Tot așā de ușor s'ar putē numērā picăturile de rōuā, cari tremurā pe ērba fēnațelor nōstre, intr'o diminēțā de mai, seu nēsipul, care se rescosește de viforele lunei decembre. Și ele au dreptate. Nu-i posibil a aflā deosebirele vițelor acestor popōre, impārțite ērāș in familii. Unele dintr'aceste popōre, precum Udinii, vorbesc o limbā, pe care nu numai cā n'o pricepe nime, ci care nici nu se rādācinēzā nici intr'o limbā.

Me voi incercā a numerā vițele acestor popōre, și a calculā numerul lor mēcār aprocsimativ.

Vița abchasică	constā din 14 familii,	și conține 144,552 suflete.
Vița suanetică	are 3 familii,	1,639 »
Vița cerchesicā	16 familii,	290,549 »
Vița nubicā	3 familii,	25,000 »
Vița nogaicā*)	5 familii,	44,989 »
Vița osseticā	4 familii,	27,339 »
Vița cecenicā	21 familii,	117,080 »
Vița Tușinilor, Pciavilor și Chevsurilor	se desface in :	
Tușini, cu	3 familii, și	4,079 »
Pciavi, cu	12 familii, și	4,232 »
Chevsuri, cu	4 familii, și	2,505 »
Vița lesghicā	are 17 familii, și	397,701 »

La un loc: 11 vițe, 122 familii, și 1,059,665 suflete.

Vița Abchasilor locuește la piciorile Caucasului din partea sudicā, lângā marea nēgrā, dela Mingrelia și până la fortāreța Gagri.

Vița Suanilor locuește pe partea de sus a rului Ingur, până la isvōrele rului Seniscale**.

* Nu e de confundat cu Tatarii lui Nogaia, cari locuesc pe cāmpii, și sūnt deja de mult supuși rusești.

** Insēmā in limba georgicā: riul calului.

Vița Cerchesilor seu Adighē locuește teritorul intre muntele Cuban și intre riul tot de acest nume, și se estinde peste Cabarda cea mare și cea micā până la lacul Caspi

Vița Ubilor locuește intre Abchasia și riul Suepa.

Vița Nogailor e inchisā intre guvernamentul Navropol și intre Cerchesi.

(Va urmā).

Averchie Macovei.

Doine de pe Murēș.

XXI.

Tu te duci bade te duci,
Ca și frunța de pe nuci ;
Io rēmāiu bade-o rēmāiu,
Ca frunța de pe gutuiu.
Du-me bade și pe mine,
Du-me in țērā cu tine.
De ț-o fi bade rușine,
Fā-me briu pe lângā tine,
De ț-e rușine cu briu,
Fā-mē pēnā de saschiu,
De ț-i-i rușine cu pēnā,
Fā-me luminā de cērā.
Unde bade-i insērā,
Io frumos ț-oi luminā,
Cine bade te-o 'ntrebā
Ce luminā i asta ?
Spune-i bade tu așā :
C'asta-i luminā de cērā,
Māndruța din altā țērā,
Și-asta-i luminā de seu
Māndruța din satul meu.

XXII.

Bādiță 'ntra ta mānie,
Nu-ți face ție urgie.
Iubesce una să-ți placā,
Și mie să-mi fie dragā,
Ț-ai iubit ó cōrbā nēgrā din părēu
Ca mie să-mi parā rēu.
Dar đeu mie-mi pare bine,
C-am scāpat bade de tine,
C-ai fost om fār de rușine.
— Buruianā de prin sat,
Io altul mi-am cāpētāt
Și mai 'nalt și mai subțire,
Nu ca tin luat din fire.
Cā de-ar fi firea la tine,
M-ai iubi numai pe mine ;
Dar firea ta-i flusturatā,
Cā iubești o lume tōtā.

XXIII.

Draga mea, prietinā-alēsā,
De drāguțul meu te lasā,
Cā mi-oi pune óla 'n horn
Cu apă cu vitrion,
Și te-oi face om neom.
Face-oi foc să fiērbā bine,
Și-oi bāgā pe dracu 'n tine.
Și te fac să zaci in pat,
C'un fir de mētasā 'n ac,
Nici odatā nu-i impunge,
Fār i suspinā și-i plānge.

A. C. Domșa.

Scrisoare din Basarabia.

Nu puțin curios trebuie să fie, pentru ori-care român din România, seu din părțile învecinate, locuite de români, să afle din când în când — foarte rar chiar acest *când*, — câte o mică noutate, despre traiul și starea fraților noștri de sânge, ce sînt ași sub stăpînirea marelui imperiu de miédă-noapte. Ori ce relațiune între România proprie și cea jumătate de Moldovă desmembrată din vechia tulpină, e mai—mai nulă; cei de pe o margine a Prutului, ani întregi nu știu ce fac, cum trăesc și decă — mai trăesc cei de pe cealaltă margine. . . . A trece Prutul ași, de pe un mal pe altul, se pare a fi cu mult mai greu, decăt a traversa Oceanul Atlantic, de pe malul european, pe cel american.

Și totuși, eu care mi-am pus în gând să străbat în ori ce unghere din țără-mi și părțile învecinate, locuite de români, am trecut acel riu. Etă-me în mijlocul Basarabiei, în capitala ei. Kișineu. Incungiu-rat de șlepci, în forma plăcintelor de Stul Vasile, de mii de pahouți, tătari, jidani, lipoveni, mongoli chiar, me întreb: unde e băstinașul pământului ce pășesc? românul, seu mai înțeles vorbit: *moldovanul*? — căci cuvântul de român nici pare c'a pătuns încă pe acolea; pare a nu se ști chiar, că există o țără ce pörtă numele *România*. De-o Moldovă, ș-o Muntenie, tot se știe ceva, așa cum erau pe lume cu un véc îndărăt, dar de-o Românie? . . . ce-i aceea?? se întrebă toți!

Unde-i Românul? unde-i Moldovanul? . . . — un kișineuan și-l pöte arătă cu degetul, colo, în glodăria din mijlocul ulițelor, mănând doi boi ce duc un car cu lemne, ori cu poloböce, și făcându-te să-ți tresare inima la auđul cuvintelor: »Hăis! cea boțolan! mănă-te-ar lupii și dușmanii!» Mai poți găsi moldoveni, rănind ogrăđi și grajduri, cărând săcăli de apă ca să adape pe toți tērgoveții, tăind lemne, și unde și unde . . . adecă unde öre? — unul ce vinde bulearcă în fundul unei mahalale din Kișineul vechiu. Tot ce e *om*, adecă boer, funcționar, preot, militar superior, comerciant important, meseriaș cu stare, e seu rus, seu jidan; dar se spune, că ar mai există încă și prin aceste clase ale societății unele odrasle românești; mi s'a citat chiar câteva nume; dar, de vor fi încă trăind în adevăr, așa odrasle, ele posed într'ensele numai inrudirea sângelui, dar nu și aceea a religiunei patriotice, de care cred, li s'a șters și cea mai subțire idee ce un individ pöte avé 'n așa cas. Români mai există pe la țără; adecă țeranii ce lucrez câmpul; aceștia mai păströză încă limba lui Stefan cel Mare . . . și atăta tot; chiar portul lor tradițional a început să-l uite cu totul, și în locul pălăriei seu căciulei moldovenești ei întrebuintöză astăđi șapcă rusescă; cămeșöile frumoșe cu alțițe, bondele, ilicele, sumanele înflorite, briele, sînt înlocuite cu niște nădragi și cațaveici rusești, fără nici un șic, fără nici un gust.

Religia strămoșescă e apröpe perdută și ea; țeranul român nu mai merge la biserică, pentru că nu înțelege nimica din gura lui »popa-rusu»; nu se mai spovedeșce, — că chiar de s'ar înțelege, n'are credință în »popa-moscalu». Care din bētrăni mai păströză câte-o veche icönă, se mai închină la ea, în casa lui, când se culcă și când se scölă; care nu,

uită pe Dđeu; căci e mare greutate aici să capete țeranul chiar și icöne sfinte . . . pe fiecare din ele trebuie să fie »dozvolenia» țenzurei imperiale dela Petersburg, Moscva ori Odesa.

Să întrebii pe vr'unul ce mai vorbeșce »pe moldoveneșce» cine e el? de unde e? din cine se trage? și pentru ce vorbeșce așa și nu altfel, este a primi la sigur respunsul: știu și eu? . . . habar-n'am! . . .

Nici un dascal de limba românească, în nici o scölă din totă Basarabia; alfabetul latin chiar e necunoscut pe acolea. Ba, cineva m'a asigurat, că decă oblăduirea ar află, că în casa particulară a vr'unui basarabian s'ar găsi pe cineva dând lecții de o așa limbă, acela ar implini-o hăt și bine! . . .

Cu sistemul de rusificare urmat de vrednicii copii ai Siberiei, în Basarabia, se va reuși deplin în scurt timp, — afară numai decă ulciorul pré hurducându-se, nu se va sparge într'o bună diminiță, — se va reuși a se înlocui totă semēnța băstinașilor dintre Prut și Nistru, prin ceea a descendenților lui Ivan și Petru, ori cât de necurată și amestecată mai este și ea.

Tötă suflarea românească, ce a dat cea mai mică aparență de conservare, oblăduirea moscalicescă a știut a o înăduși îndată, seu a o trimite prin regiunile dela Tamsk, Ircuț ori Caucaș . . . Tot cel ce a avut îndrăznělă de a potestă în contra arbitrariei împilări despotice, nu s'a mai întâlnit cu lumina sórelui! . . . Și de aceea ași nu mai e român în Basarabia, decăt argatul, plugarul ori cerșitorul.

Și trăim în vécul al XIX-lea, . . . și marele imperiu ce comite astfel de acte în potriua unei mici națiuni are titlul de: civilisător! creștinător!

Lăsând la o parte reflecțiunile posomorite, decă căutăm a ne da sémă de starea materială a Basarabiei întregi, după cele ce am vėđut prin Kișineu, și impregiurimi, nu tocmai depărtate, prin Unghenii-rusești, ce la diferite gări și pe laturile calei ferate, cum și din cele ce am auđit dela ömenii de pe aici, producțiunea singură a Basarabiei e tot numai agricultura și viticultura, ca și în țera românească; ba încă cu mult mai inapoiată și mai restrînsă. Ródele civilizației moderne au pătuns așa de puțin prin lungile câmpii dintre Nistru și Prut, încăt prin multe locuri nici umbre de urme nu găsim. Cultura primitivă a pământului și productelor sale face pe toți din aste locuri să trăescă . . . dar cum trăesc! . . .

Ca oraș, Kișineul e cel mai de frunte din totă Basarabia; și totuși un mare contrast e dela el și până la unul din drépta Prutului, ori din țerile vecine. Jumătatea orașului numită: tērgul vechiu, se compune din o mare mahala, cu ulițe strîmte, strîmbe, 5—6 pavate cu bolovani proști, restul cum le-a lăsat Dđeu; case neregulate, posomorite, fără stil și fără nici un gust.; cealaltă jumătate, numită: tērgul nou, contrastöză mult prin regularitatea paralelă, seu mai bine đis quadrilateră a ulițelor; vr'o cinci rēnduri de strade, de o lărgime colosală, apröpe împătrită ca cele ale orașelor din România, traversöză în lungi și 'n curmeziș vălceua pe care se află aședat acest tērg nou; prin acest mod se formöză quartaluri mari de case, ori locuri, de un sistem forte practic, dar nu pré estetic. Pe fie care din aceste strade sînt plantațiuni de salcāmi; dar clădirile, deși în mare parte destul de mari, sînt lipsite și aici și de gust și de stil, de ori ce atracțiune a ochiului delicat. — Intinderea totală a Kișineului e destul de mare, ca a Iașului apröpe, dar tînd sémă de rărimea edificiilor, cred că populația lui n'o fi trecēnd de

40,000, decât scotem armata numeroasă ce circulă ades pe acoloa.

O frumoasă grădină publică numită »imperială« e in partea dinspre răsărit a oraşului; aci se vede bustul poetului Puşchin, şi statua împăratului Alexandru al II-lea, ambele in bronz; nici una, nici alta inse nu au imponenta cuvenită pentru nişte atari monumente.

O altă grădină mare, cu trecători in toate părţile, e mai in centrul oraşului, şi are in mijlocul ei o biserică mare numită »Sobor«. Amândouă aceste grădini inse sunt necultivate, — nici o floare, nici un strat, — numai arborii plantaţi şi apoi lăsaţi la voia întâmplării. Străzile cele colosale, cum am mai spus, in cea mai mare parte sunt nepetruite, şi la cea mai mică ploie nu mai eşti in stare să le treci cu piciorul. Acum se lucrează la pavarea unora, dar va trece mult, până să ajungă a se găti toate. S'a făcut anul acesta şi un tramvay, dela gară, până in centrul oraşului, şi peste puţine zile se va pune in circulaţie.

Magazine sunt numeroase, dar mai toate jidoveşti, şi fără nici o vaţă; obiectele mai de seamă scumpe la culme; produsele ruseşti inse, care sunt de o calitate foarte inferioară, sunt destul de eftine. După cele ce-mi spun persoane vrednice de crezut, celelalte oraşe din Basarabia, ca Soroca, Bălţi, Hotin, Bender, etc. stau şi mai prost in nivelul cultural şi chiar comercial.

Intr'un cuvânt, un român nu pré are ce vedé in Basarabia, decât nu dór . . . impilarea neomenescă, a salvatorilor creştinătăţii.

Iassiensis.

Rinocerul.

— Veţi ilustraţiunea din nr. acesta. —

Rinocerul aparţine animalelor cu pele grosă şi dimpreună cu acelea ocupă locul prim, in privinţa mărimii.

Rinocerul nu este atât de mare ca elefantul, dar e mai gros şi mai lung. Cornul din vârful nasului seu e arma-i cea mai periculoasă, de care se serveşte şi cu privilegiul când merge a jefui. Pelea lui e atât de grosă, încât nici glonţul de puşcă nu-l pătrunde.

Trăieşte mai ales in Africa, in giurul Nilului; dar se află şi in India resăritenă şi apusenă. Nutri-mentul seu şi-l procură mai ales din regnul animal.

Până cand nu este iritat, remâne un animal blând şi se tăvăleşce zile intregi prin mocirle. Răbdarea lui e atât de mare, încât feluritele animale de ape pot să se aşte pe el, fără ca să le scuture de pe sine. Dar însuşirea acesta nu e cu totul meritul lui, căci — precum şiserăm — pelea lui e atât de grosă, încât nici nu simte.

Cu elefantul se află in continuu pe picior de resbel. Simpla vedere a lui îl irită şi atunci lupta incepe turbat şi de multe ori elefantul remâne invins, căci rinocerul poate să-i străpungă pantecele.

I. H.

Bonbone.

La un examen.

Esaminătorul pune o cestiune şcolarului. Acesta nu răspunde.

— Au ore întrebarea mea te incurcă? îi dice profesorul.

Şcolarul îi răspunde cu sângele cel mai rece: — Nu, dle profesor, nu este întrebarea care me incurcă, ci răspunsul.

*

Note p'un album:
Francesul ascultă musica.
Germanul o aude.
Italianul o simte.
Englesul numai asistă.

*

Un echilibrist, voind să facă literatură, a luat ca devisă cuvintele latine:

Sursum corda . . .

pe cari le traduce, pe când face exerciţiile sale pe funie, prin frasa următoare, ce este mai lesne înţeleasă de spectatori:

Sântem pe funie.

*

Păcală este neguţător şi face comerţ cu zăharul. Ori care ar fi cursul zăharului, el îşi sfârşese in totdeauna corespondinţa in modul următor:

»Preţul zăharului scade, nu este inse tot astfel şi 'n privinţa afecţiunii cu care am onóre d'a fi, domnule, devotatul şi supusul dtale servitor.«

*

O cugetare.

S'a şis că cauza pentru care se inapoiéază atât de puţin cărţile imprumutate, e că e mult mai lesne d'a reţine cărţile, decât ceea ce este într'ensele.

LITERATURĂ ŞI ARTE.

Sciri literare. Dl V. Scheletî, poet din Moldova, a publicat la Bêrlad un volum de poesii — *Dl M. Pompiliu* lucrează la un studiu asupra limbei române vorbită in părţile Tinței din comitatul Bihării.

Prosa lui Eminescu. Distinsul nostru poet, dl Mihai Eminescu, care ş-a început cariera in foia noastră, undă i s'a romanisat şi numele, a scris afară de poesii şi articoli in prosă, cari au eşit in diferite organe de publicitate. Cu toate că numele lui Eminescu se 'ntemeiează mai cu seamă pe creaţiunile lui poetice, articoliul sei in prosă asemenea au timbrul scriitorului cu talent. In curând şi articoliul aceştia vor apăre într'un volum. Dl V. G. Morţun le-a adunat şi le-a dat sub tipar in Iaşi cu spesele sale. Cei ce vreu să aibă pe Eminescu complet, de sigur ş-or comandă şi acesta colecţiune interesantă.

Călındare pe 1889. Primirăm éraš trei călındare pe anul viitor. Unul se numeşte »Călındarul poporului bucovinean« cu ilustraţiuni, dintre cari cel mai interesant e portretul lui Aron Pumnul, unul din regeneratorii elementului românesc din Bucovina, apoi portretul lui Stefan cel mare. Ca lectură ni se oferă colinde din colecţiunea dlui I. G. Sbierea, poesii de V. Alecsandri (Cântec ostăşesc, Bucovina, Césul reu,) Iosif Vulcan (Ciobanul din Ardeal), Th. D. Speranţa (Trei surđi, Ţiganul la mal) şi poveşti de Crénga (Cinci pâni) şi de P. Ispirescu (Ispiravnicul pocăit, reproducă din »Familia«). Preţul 25 cr. — *Calendarul Calicului* este al doile, care de asta-dată cuprinde, drept lectură umoristică »Istoria Ţiganilor« in versuri, cu mai multe ilustraţiuni, precum şi alte glume ilustrate. Preţul 36 cruceri. De vëndare la Krafft in Sibiu. — *Calendarul* se numeşte al treile, edidat de tipografia diecesei aradane şi este singurul călındar care se mai tipăreşte cu ortografia etimologică. Dl Augustin Hamsea deschide şirul lecturelor cu un articol

intitulat »Pecatul și indreptarea«, după care dșora Hortensia Paguba traduce o schiță din Simons sub titlul »Stella«. Apoi se reproduc poezii de Alecsandri, Eminescu, Roseti, și cântece populare din Biharia. Notițe economice, povețe igienice incheie călindarul, care se vinde cu 30 cr.

Expozițiune de bele-arte in Bucureșoi. Atheneul român, având a constată starea artelor frumoase in România, in momentul terminării palatului seu, a hotărît să organizeze in salele acestui palat, o expozițiune de pictură, sculptură și arhitectură, cu toate ramificațiunile lor. Luând o asemenea hotărîre, Atheneul își continuă misiunea sa de a desvoltă și propagă gustul belezelor-arte in România, de a incuragiă pe artiști, chemând asupra operilor lor atențiunea publică, de a deșteptă din ce in ce mai mult in clasele avute dorința de a-și procură operele de arte ale artiștilor români, de a creă cu un cuvânt, un curent artistic in România, pe lângă atâtea alte ce există in sinul seu. Atheneul face dar apel cătră toți artiștii români din țeră de a adresă operele ce voesc a espune șefului cancelăriei sale, dl Alecs. Stăncescu, (Palaul Atheneului), care le va da o chitanță in virtutea căreia ele li se vor liberă la inchiderea expozițiunii. Deschiderea expozițiunii e ficsată pentru 1/13 novembre a. c. Când expozițiunea va fi completă, comitetul național pentru expozițiunea universală din Paris va fi invitat să numescă un juriu pentru a alege operele ce, cu consimțământul artiștilor, vor puté figură la acésta din urmă expozițiune. La inchiderea expoziției. Atheneul va distribui recompense artiștilor ale căror opere vor fi premiate.

Manualul recunoșcerilor militare. de căpitanul I. Carellea, a doua edițiune revidată, uvragiu aprobat de ministrul României încă din anul 1868 și reamintit și acum pentru instrucțiune prin un ordin circular al generalului-condamnat al corpului 3 de armată nr. din mai. A eșit in tipografia A. Codrean in Focșani.

Diare noue. *Gazeta* va eși la Bucureșoi, cu ilustrațiuni, in toate țiilele. — *Prahoveanul* va eși la Ploeșci și va fi organul tinerimei instruite.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale. *Carmen Sylva* a scris o dramă in cinci acte care se va jucă pe scena Teatrului Național din Bucureșoi, in stagiunea acésta. — *Artistul Gr. Manolescu* a sosit la Bucureșoi, din excursiunea sa artistică, făcută 'n Basarabia. — *Artistul Gabrielescu*, tenoristul liric al Teatrului Național din Bucureșoi, cântă acuma la Treviso cu succes mare. — *Artistul Dimitrescu*, care se află in Melbourne-Sydney (Oceania), jôcă cu succes in »Lucia«. — *Sarah Bernhardt* are să sosescă la Bucureșoi in 1/13 novembre; prima piesă in care va debută, va fi »Tosca«.

Societatea pentru fond de teatru român. Adunarea din Lugoș, afară de escelentul succes moral și cultural-artistic, a produs Societății și un vinit considerabil. Socotelile încă nu sînt incheiate definitiv, căci se mai așteptă unele liste dela colectanții din impregiurime. Pân'acuma s'a constatat și s'a trimis presidentului adunării 600 fl. in bani gata și o obligațiune de 100 fl., cu totul dară 700 fl. După incheierea socotelilor vom publică in foia noastră un raport amănunțit despre toate intratele in cassa Societății.

Teatrul Național din Bucureșoi. A doua piesă, germană și asta, ce s'a represintat in stagiunea de acuma, adeca »Fiicele domnului Fabricius«, a cădut cu deseversire. Publicul rîdea la locurile cele mai

dramatice. Gustul românesc nu se potriveșce de fel cu cel nemțesc. Dar și actorii au jucat slab. Lipsesc artiștii dramei: Manolescu, Notara, dna Aristița Manolescu. Fără ei nu se pôte intipui drama pe prima scenă română. A treia piesă jucată a fost comedia »Agachi Flutur« de V. Alecsandri, s'a dat de trei ori.

La Caransebeș Societatea română de cântări și musică va ține in 4 novembre adunare generală, ér s'era va urmă o convenire colegială. Presidentul Societății e dl Traian Barzu, secretar dl Nic. Velcu.

Pentru teatrele unguereșoi sînt inscrise in buget următoarele sume pe 1889: 1. subvențiunea statului pentru operă 245,300.; 2. pentru amortisarea imprumuturilor operii (in sumă de 315,000 și 85,000 fl.) 27,750 fl.; 3. subvențiunea statului pentru teatrul național 91,000 fl.; 4. pentru fondul de pensiuine al teatrului național 8,00 fl.; 5. subvențiunea statului pentru teatrul național din Cluș 14,000 fl.; 6. pentru trebuințele teatrului național 27,300 fl.; 7. pentru sprjinirea reuniunii actorilor unguereșoi 5,000 fl. Cheltuielile toate sînt deci 418,350 fl.; cu 63,035 fl. mai mult ca in anul trecut.

CE E NOU?

Șciri personale. *Maj. Sa regina* petrece tot la Corfu, de unde face excursiuni prin apropiere; in orele sale libere studiează limba greacă modernă. — *Dl Alesandru Mocsonyi*, după cum ne spune »Tribuna«, are să intre in lupta militantă politică. — *Dl Iacob Negruzzi* va fi numit cât de curînd ministru al domeniilor din România.

Șciri militare. La 1 novembre au fost inaintați in armata comună și următorii dni: la rangul de general maior, colonelul Teodor Seracin, colonel vice-colonelul dela husari George Fogarasi de Făgăraș; majori, căpitani de cl. I Mihai Ioanovici in regimentul de infanterie nr. 63 și Antonie Russ in regt. de inf. 98; căpitani de cl. I, căpitani de cl. II Dionisie Sabailă in reg. de inf. nr. 64, Iacob Modrijan reg. 97, George Popovici in reg. 77, Dionisie Algya alias Poppa de Alsô-Komana 5 și Olimpiu Pistirlă 2; căpitani cl. II., locotenenții: Stefan Velican 29, George Munteanu 33, Blasiu Furman 47, Ioan Lilescu 5, Nicolae Ceușianu 63, Mihai Seracin 43; locotenenți, sublocotenenții Emil Maculean 36, Iulian Brote 62, Aurel Predovici 64, Nicolau Băillă 62, Iacob Sebastian 79, Iosif Mustețiu 50, Antonie Mazuran 102, și Alesandru Zurzul 64; locotenenți, locoțiitori de oficeri: Traian Zsivan 43, Paul Suva 37, I. Popovici 31, Adolf Basaraba 50, T. Filipescu 70 și Eduard Russ 49 și la artilerie s'a numit locotenent, sublocotenentul Augustin Popp. La honveți: căpitanul de cl. II George Mihutiș a fost numit căpitan cl. I., locotenentul Sigismund Dancs căpitan cl. II, ér medicul asistent in rezervă dr. Alesandru Ceușianu medic superior in rezervă.

Numiri. *Dl dr. Emilian Vainuțchi* a fost numit profesor la universitatea din Cernăuți. — *Dl George Gavriluț*, diurnist la tribunalul din Deș, a fost numit cancelist de cl. II la institutul corecțional din Gherla. — *Dl Basiliu Leș*, absolvent de teologie din Buda-pestă, a fost numit profesor la preparandia din Gherla, in locul dlui V. Gr. Borgovan, care s'a mutat la Brăila.

Hymen. *Cununia dlui dr. Aurel Mureșan*, directorul diarului »Gazeta Transilvaniei« cu dșora Elena I. B. Popovici, absolventă a școlei de pictură din Viena, s'a serbat la Brașov, după cum ni se scrie de acolo, la 9/21 octombre in biserică St. Nicolae,

oficiând preoții Bartolomei Baiulescu și Vasile Voina. Nănaș a fost dl loc. colonel în armata română M. Groza, cu dna soție Elena n. Mureșan, sora mirelui. Biserica eră plină de lume, din toate clasele societății și de toate naționalitățile. Corul, sub conducerea dlui Nicolae Popovici, a executat esecelent cântările bisericesci. După cununie, un public ales s'a intrunit la cină în otelul »Pomul verde« și s'au rostit multe toast frumose pentru părechia nouă și pentru rudele lor, între cari se află și un cumnat al miresei dl Secărean din Basarabia, cu dōmna soție. Într-aceste s'au cetit o mulțime de telegrame de felicitare. În cursul cinei musica a cântat mai multe cântece ardelenesci, al căror autor este fratele mirelui, dl Iacob Mureșan. — *Dl Aurel C. Popovici*, cunoscut și'n colonele foii noastre, din articolii sei interesanți ce a publicat înainte cu doi ani, la 4 novembre își va serbă cununia cu dșōra Maria Ana Polt, la Viena, în biserică gr. or. la Sânta Treime. — *Dl Iosif Gomboș*, absolvent de teologie în archidieceasa Sibiiu, invēțator în Vidra-de-sus, s'a cununat cu dșōra Ana Cotișel în Certge. — *Dl Pavel Nadasan*, negustor în Ciuchici lângă Verșet, ș-a incredințat de soție pe dșōra Elena Bancila din Lapușnic. — *Dl dr. Z. Vajda*, medic cercual în Vașcău, s'a căsătorit cu dna Maria vęd. Borha n. Dragan.

Congresul național bisericesc din Sibiiu, în ședințele din urmă, a decis, la propunerea episcopului Ioan Popasu, ca cu ocaziunea serbării jubulare de 40 ani dela suirea pe tron a Maj. Sale, Esc. Sa archiepiscopul și mitropolitul, în fruntea unei deputațiuni, seu singur să exprime prin o adresă omagială sentimentele de loialitate ale congresului și ale bisericii gr. or. române. În privința înființării unei preparandii centrale de fete, s'a primit propunerea dlui cav. de Pușcariu, ca consistorul să studieze cauza aceasta și să lucreze un proiect pentru crearea unui fond pe sēma acestei preparandii, căci astăzi femeile susțin națiunea, deci trebuie să ne interesăm mai mult de creșterea lor. Budgetul casei de asemenea se primi. După acest budget diurnele și spesele de călătorie ale deputaților congresuali fac cu totul, după detragerea celor 5% pentru fondul congresual, 6434 fl. 83 cr., dintre care 1698 fl. 57 cr. cad pe archidieceasă, 2360 fl. 57 cr. pe diecesa Aradului, er 2375 fl. 69 cr. pe diecesa Caransebeșului. În sfērșit se făcură alegerile. În senatul strîns bisericesc se alese membru ordinar protopresbiterul George Crăciunescu, în senatul episcopesc membru ordinar protopresbiterul Miulescu, suplenți în senatul școlar dr. D. P. Barcian, dr. I. Mihū. Apoi Inalt Pr. SSa archiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul încheiă congresul și deputatul dr. Iosif Gall i respunse în numele congresului, mulțămindu-i pentru conducerea cu tact.

Fundațiunea Gozdu. Congresul național bisericesc din Sibiiu a revēdūt și socotelile fundațiunii Gozdu, care se administreză în Budapesta și a constatat, că la finea anului 1885 averea licuidă a fundațiunii a fost 721,963 fl. 91 cr. Din datele speciale scoțem următoarele: în decursul anului 1885 averea fundațiunii s'a sporit cu 59,001 fl. 45 cr. Numărul stipendiilor în anul 1871 a fost 4 cu suma de 600 fl., au crescut din an în an și numărul lor și al sumelor împărțite, până ce în anul 1885 numărul stipendiilor a fost 77, eră al sumei împărțite 13,042 fl. 15 cr. Comitetul reprezentanței se compune din dnii Ioan cav. de Pușcariu, ca președinte, Atanasie Cimponeriu, cassar, dr. Iosif Gall și Avram Berlogia, membri; afară de aceștia mai funcționează în comitet și la reprezentanță ca notar, contabil și inspec. or al realităților fundamentale dl George Szerb, avocatul reprezentanței.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu va ține duminică în 4 novembre n. (23 octombre v.) 1888 la 3 ore după amieză a XII adunare generală ordinară în localul societății de lectură română din Sibiiu (Strada Cislădiei nr. 7). Obiectele: 1. Raportul comitetului. 2. Staverirea bugetului pe anul viitor. 3. Propuneri eventuale. Presidenta Reuniunii e dna Maria Cosma n. Roman.

Serviciul militar se va schimbă, decă se va primi proiectul de lege care se va prezintă corpurilor legistōre. Conform legii noue, la asentare vor fi chiamiți pe viitor numai feciorii de 21 de ani. Acei tineri, care la asentare nu au aptitudinea prescrișă pentru serviciul militar, inse o pot căpētă mai târziu, încă vor fi transpuși la rezerva de întregire și prin urmare nu sînt perduți pentru armată, ci în cas de lipsă pot fi convocați, asentați și întrebuințați. Voluntarii pe un an nu vor mai avē pe viitor voe să-și continue studiile civile, er decă la sfērșitul anului nu vor depune cu succes esamenul de oficer, vor fi ținuți să servescă și al doilea an, pentru a se califică de suboficeri.

Societăți de lectură. *Societatea »Andrei Șaguna« din Sibiiu*, în o ședință la 18/30 septembrie presidată de domnul profesor seminarial Ioan Popescu, s'a constituit pentru anul școlastic 1888/9, în modul următor: președinte al societății s'a ales dl profesor seminarial dr. Ioan Crișan; vice-președinte al societății și președinte al comitetului Demetriu Goia, cleric c. III.; redactor al foii societății Nicolae Cărpinișan, cleric c. III.; notar al corespondențelor și archivar David Pop, cleric c. III.; notar al ședințelor societății Ioan Stroia, cleric c. II.; bibliotecar Dionisie Iuga, cleric c. II.; vice-bibliotecar Ioan Paul, pedagog I.; cassar Elie Dobrota, cleric c. I.; și controlor Ioan Orăștian, cleric c. III. Membri în comitet George Enescu și Aleman Galea, clerici c. III.; Petru Niculescu și Petru Popovici, clerici c. II.; Corneliu Perșenar și Emil Verzea, clerici c. I.; Iuliu Pitic, pedagog c. III.; și Ioan Rechițan, pedagog c. II. — *Societatea de lectură a tinerimii* studiōse dela institutul teologic diecesan din Caransebeș, s'a constituit pe anul de gestiune 1888/9 în următorul chip: president dl profesor Gherasim Sērbu; vice-president și redactor Ioan Murgu, cleric curs. III-lea; notar de corespondențe Avram Corcea, cleric curs. III-lea; notar de ședințe Ioan Popovici, curs. II-lea; bibliotecar George Popa, cleric curs. II-lea; vice-bibliotecar Ioan Jula, cleric curs. I.; cassar Petru Ieremia, cleric curs. II-lea. Membri în comitet: Nicolae Blajovan, Martin Ciulin, George Nena, clerici curs. III-lea; Nicolae Constantinovici, Romul Furdūi, Aurel Popovici, clerici curs. II-lea; Nicolae Groza, Nicolae Ionescu și Ioan Popovici, clerici curs. I.

Călătoria lui Vilhelm II. Se crede la Roma, că unul din rezultatele călătoriei împēratului Germaniei va fi căsătoria principelui de Neopole, viitor rege al Italiei, cu principesa Margareta, sora lui Vilhelm II. Principele e născut în 1869, principesa la 1872. Logodna se va face în erna acēsta, în timpul șederei împērătesei Frederic în Italia, unde e așteptată.

Oglinda lumii. *Atentat în contra țarului.* Etă signatura săptămănei trecute. Puternic il țar nu pōte să facă nici un pas în imperiul seu, fără ca să nu fie espus la atentate. Din țilele trecute se anunță doue. Intēiu numai eră să se facă, a doua oră inse s'a și severșit. Țarul a făcut cu familia sa o călătorie prin Transcaucasia. Înainte d'a sosi la Cutais, poliția a arestat din poporul ce-l așteptă pe un căzac dela Cuban, care sub uniformă lui de militar ascundea bombe cu dinamit. El a mărturisit, că face parte din o conjurațiune revoluționară din Rusia de miēdăd.

ș-a avut însărcinarea d'a ucide pe țarul. Câteva zile mai târziu, luna trecută, țarul și familia sa pleacă cu trenul din Losowje. La stațiunea Borki trenul a eșit de pe sine, primul locomotiv s'a resturnat, al doile s'a sdruncinat și vagoanele s'au sfărâmat cu totul. Ca prin minune, vagonul în care se află țarul cu familia, au scăpat. Dar în celelalte vagoane 19 ênși au fost omorîți, 39 s'au rănit. Este sigur, că acesta catastrofă s'a pregătit de nihilisti. — *Impăratul Germaniei s'a supărat* pe diariștii din Berlin; primind deputațiunea comunală din Berlin, care i-a dus o adresă de felicitare cu ocazia întorcerii sale din străinătate, împăratul ș-a exprimat părerea de rău și indignarea, că presa din Berlin polemizează asupra afacerilor lui familiare. Nici un om privat chiar, a adăugat împăratul, n'ar pute să sufere o atare procedare. — *Alegerile din România s'au încheiat* atât pentru cameră, cât și pentru senat. Guvernul junimist, dimpreună cu partidul conservator, care s'a aliat cu el, a eșit cu majoritate zdrobitoare. Din toate grupurile mai multe voturi a obținut grupul conservator în frunte cu dl Lascar Catargiu, care în cameră s'a urcat la 46 voturi, grupul junimist (din care e compus ministerul actual) are numai 19, grupul liberal Vernescu 13, grupul liberal Dimitrie Brătian 16, grupul liberal Ion C. Brătian 4, grupul liberal independent în cap cu N. Ionescu 39, grupul radical 3, cel socialist 2, fără coloare 15. Acesta împărțire o publicăm după »La liberté.« Din ea se vede, că propriul partid al guvernului nu este în majoritate; prin urmare, numai aliat cu orecare grup se va pute susține. Conform acestei alianțe se va modifica apoi și programul său. Dar acesta se va ști numai după deschiderea camerelor. — *Sobrania bulgară s'a deschis* la 27 octombrie. Principele domnitor a țin discursul de deschidere, că unul din evenimentele cele mai însemnate din anul acesta pentru Bulgaria a fost deschiderea liniei ferate Țaribrod-Sofia-Vakarel, care s'a construit prin mijloace bulgare și care legă capitala Bulgariei cu celelalte capitale și orașe mari din Europa. Armata se află la înălțimea situațiunii și la trebuință ea va ști să răspundă speranței și încrederii ce patia și tronul au pus în ea. — *Camera Greciei s'a deschis* la 27 octombrie. În discursul său regele a țin, că decă va izbucni un război, Grecia va probă că n'a neglijat nimic în interesul așezării naționale. Totodată anunță logodna principesei Sofia de Prusia cu principele moștenitor al Greciei. — *În Serbia* două chestiuni agită spiritele: divorțul pârcheii regale și reviziunea constituției. După cum se știe, în cauza divorțului, sinodul episcopesc s'a declarat incompetent. Alunci regele a poștit de mitropolitul numit de el, în locul celui dimis, ca prin puterea lui să declare divorțul; mitropolitul a și făcut acesta. Regina Natalia îndată ce a primit deciziunea, a răspuns prin telegraf, că mărișul contractat după legile bisericeii ortodoxe nu pôte fi desfăcut prin un comunicat publicat în ziarul oficial, deci consideră deciziunea ca nulă și fără cea mai mică valoare legală. Într'aceea regele Milan a emis un manifest către popor, promitându-i reviziunea liberală a constituției. Spre acest scop a convocat o comisiune, compusă din toate partidele, care sub presiunea sa are să facă proiectul de reviziune. Totodată a convocat o mare adunare națională la Belgrad, pentru a procedă la reviziunea constituției. — *În Franța* generalul Boulanger continuă s'atrage atențiunea. La un banchet din Paris a țin, că țera voșce reforme adânci și serioșe, ca să se redea popoului deplinul esercițiul al suveranității sale și Franței locul său în misiunea glorioșă printre națiuni. —

Regina Natalia a făcut cunoscut la Petersburg, că soșește în acel oraș în ziua de 8 februarie sl. n. Ea va ocupa mai multe apartamente din palatul de iernă al țarului. De asemenea și comitetele slave fac mari pregătiri, pentru a primi pe regina Natalia. Înainte de a se duce în Rusia, va sta un timp orecare în Iași.

Șoiri scurte. *Rieger*, conducătorul cehilor, va primi cu ocaziunea iubileului său de 70 ani, 100,000 fl., ca o »mică« recompensă pentru serviciile sale aduse pentru națiune. Cât s'a adunat pentru Baritiu? — *Un drum transversal roman*, din Bosnia spre Dunăre, a fost descoperit în săptămâna trecută de archeologul Kanitz. — *Principele Ferdinand de Hohenzolern*, presuntivul moștenitor de tron al României, va merge în curând la Lipsca, unde va urmă în erna asta cursurile universității.

Necrolog. *Ved. Maria Popa născ. Neagoe* a încetat din viață la Blaș, la 31 octombrie, în etate de 61 ani: o jălesc: fiii Aurel, Alecsandru, fiicele ved. Georgina Lupan născ. Popa, Matilda Nistor născ. Popa; nepoțele Alecsandra și Cornelia Lupan, Maria A. Nistor; frații Alecsandru, Ioan; surorile ved. Francina Bariș născ. Neagoe; ginerele Iuliu Nistor, cumnatul Vasile Albini, și cumnatele Elena Neagoe născ. Reichenberger, Veturia Neagoe născ. Roman

Ș a r a d ă .

De Maria Orzănescu.

Partea 'ntele s'o ghiciți,
În geometrie cetiți;
A doua nu-i lucru mare,
Căci tot croitoru-l are;
Întreg e loc de odihnă,
Unde poți mănca în tihnă.

Terminul de deslegare e 20 novembre. Ca totdeauna și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea șaradei din nr. 29:

»Arionioe.«

Deslegare bună nu ni-a sosit dela nimene.

*

Deslegarea cuvântului pătrat din nr. 30:

C	A	N	A
A	D	A	M
N	A	N	A
A	M	A	N

Deslegare bună primirăm dela dămnele și domnișorele Victoria Em. Doctor, Iosefina Popescu, Fira Serafin n. Pop, Nina Popescu și dela dnii Arcadiu Petrescu și Valeriu Onițiu.

Premiul l-a dobândit dșora Iosefina Popescu.

Că l i n d a r u l s e p t e m ă n e i .

Țiua sępt.	Că l i n d a r u l v e c h i u	Că l i n d n o u
Duminea 19 după Rusali, Ev. dela Luca c. 8, st. 26, gl. 2, a inv. 8.		
Duminea	23 Ap. Iacob fr. dlui	4 Par. Borom.
Luni	24 Mart. Areta	5 Zach și Elis.
Martți	25 Mart. Macrim	6 Leonhard
Mercuri	26 † M. Muc. Dimitrie	7 Engelberd
Joi	27 Mart. Nestor	8 Gottfried
Vineri	28 Mart. Terestie	9 Theodor
Sămbătă	29 Mart. Anastasia	10 Landolf